

นวัตกรรม

“4 ป. ปั่นคนดี สู่ชุมชน”

สาขาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน
ประจำปีพุทธศักราช 2569

อสม. สมชาย กันจันวงศ์

อสม. ดีเด่นระดับเขตสุขภาพที่ 2

จังหวัดสุโขทัย

นวัตกรรม

สาขาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

1 4 ป. พันคนดี สุขุมชน

ชื่อเจ้าของผลงาน : นายสมชาย กันจันวงศ์

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)
☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)
☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

สาขาที่ประกวด : การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

จังหวัด : สุโขทัย

อสม. ดีเด่นระดับ ☒ เขต ☐ ภาค

2 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายสมชาย กันจันวงศ์ อายุ 54 ปี รวมระยะเวลาเป็น อสม. จำนวน 22 ปี

ภูมิลำเนา หมู่ 1 ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

อาชีพ เกษตรกรรม สถานภาพ โสด

การศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3 ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

สถานการณ์ยาเสพติดในตำบลกลางดงเป็นปัญหาเรื้อรังที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของคนในชุมชนมาอย่างยาวนาน แม้ภาครัฐจะมีความพยายามในการปราบปรามแต่ปัญหาการกลับไปเสพซ้ำยังคงมีสูงเนื่องจากผู้ป่วยมักถูกตีตราและขาดที่ยืนในสังคม อสม. จึงได้เล็งเห็นว่าการแก้ปัญหาที่แท้จริงต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการที่ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านจากผู้เสมาเป็นคนดีของสังคมอีกครั้งอย่างยั่งยืน

4

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการคัดกรองและนำผู้ป่วยเข้าสู่ระบบการบำบัดอย่างสมัครใจ
2. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหายาเสพติด
3. เพื่อฟื้นฟูสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน
4. เพื่อคืนคนดีที่ผ่านการพัฒนาทักษะชีวิตกลับสู่การเป็นทรัพยากรที่มีค่าของหมู่บ้าน

5

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. **ป.๑ ประชาชน** เริ่มต้นจากการสร้างความตระหนักรู้ให้คนในชุมชนเห็นว่าปัญหาเสพติดเป็นเรื่องของทุกคน โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและดูแลสมาชิกในหมู่บ้านของตนเอง
2. **ป.๒ ประชาธิปไตย** การใช้กลไกประชาคมหมู่บ้านเพื่อตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดกติกาชุมชน และการคัดกรองผู้ป่วยเข้าสู่กระบวนการบำบัดด้วยความโปร่งใสและได้รับการยอมรับจากมติของคนในพื้นที่
3. **ป.๓ ประสานความร่วมมือ** การบูรณาการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง ตำรวจ สาธารณสุข ผู้นำชุมชน อสม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหนุนเสริมทรัพยากรและองค์ความรู้ในการบำบัดรักษา
4. **ป.๔ ประองตอง** กระบวนการฟื้นฟูสภาพจิตใจและการให้อภัย เพื่อสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน ลดการตีตรา และส่งเสริมให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข เช่น การสร้างงาน สร้างอาชีพ ฟื้นฟูคนดีสู่ชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

6

ผลการดำเนินงาน / ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงานพบว่าสามารถคัดกรองกลุ่มเป้าหมายได้ถึงร้อยละ ๘๐.๓๙ ของเป้าหมายทั้งหมด และมีผู้เข้ารับการบำบัดจนสามารถเลิกยาได้สำเร็จกลับคืนสู่ครอบครัวโดยไม่พบการกลับไปเสพซ้ำในสัดส่วนที่น่าพึงพอใจ ช่วยลดความหวาดระแวงในหมู่บ้านและเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่คนในชุมชนได้อย่างชัดเจน ครอบครัวมีความสุขเพิ่มขึ้นเมื่อสมาชิกที่เคยหลงผิดสามารถกลับมาประกอบอาชีพสุจริตและได้รับการยอมรับจากเพื่อนบ้าน นวัตกรรมนี้จึงไม่เพียงแต่บำบัดผู้ป่วย แต่ยังเป็นการบำบัดชุมชนให้เกิดความสามัคคีและร่วมกันเฝ้าระวังภัยยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม

7

ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จของนวัตกรรมเกิดจากความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่ให้ความสำคัญและเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยเน้นทัศนคติการยอมรับผู้ป่วยยาเสพติดในฐานะ "ผู้ป่วย" ที่ต้องได้รับการดูแล มิใช่อาชญากร ผสานกับการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของภาคีเครือข่ายชุมชนซึ่งมีความร่วมมือกันระหว่างฝ่ายปกครองและฝ่ายสาธารณสุข นอกจากนี้ ความมุ่งมั่นของตัวผู้ป่วยเองและความรักความเข้าใจจากสมาชิกในครอบครัว ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ช่วยประคับประคองให้กระบวนการบำบัดดำเนินไปจนถึงเป้าหมายสุดท้ายได้สำเร็จ

8

โอกาสในการพัฒนา

โอกาสในการพัฒนามุ่งเน้นการขยายผลกระบวนการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในอำเภอทุ่งเสลี่ยม เพื่อยกระดับสู่ “ทุ่งเสลี่ยม โมเดล” ในการป้องกันปัญหาเสพติดและบุหรี่ยาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็ง พร้อมทั้งต่อยอดความยั่งยืนด้วยการส่งเสริมการสร้างงานและสนับสนุนทุนประกอบอาชีพจาก ปปส. เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดสามารถพึ่งพาตนเองได้จริง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการนำพาพื้นที่ก้าวไปสู่การเป็นอำเภอสีขาวปลอดยาเสพติดภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาระบบการติดตามดูแลเชิงรุกโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและคืนลูกหลานกลับสู่สังคมได้อย่างมั่นคงและถาวรตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในผลงาน

9

ภาคผนวก

